

IN DEN STRIK

een verhaal voor de jeugd

DOOR

R. J. KLOPPERS.

NIJKERK — G. F. CALLENBACH.

IN DEN STRIK.

EEN VERHAAL VOOR ONZE KINDEREN

DOOR

P. J. KLOPPERS.

Die rijk willen worden, vallen in
verzoeking en in den strik.

Tweede druk.

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

Was ik maar rijk!

• **K**ent gij Willem niet?«

» Welken Willem?«

» Willem met de kruk?«

» Hé, zou ik dien niet kennen? Iedereen op het dorp kent Willem met de kruk!«

» Juist, maar weet ge ook, hoe hij aan die kruk komt?«

» Neen, ik dacht, dat hij door een of ander ongeluk zijn been verloren had. Hoewel hij mij dagelijks om een aalmoes vraagt en ik dan gewoonlijk een praatje met hem maak, heb ik er hem nog nooit naar gevraagd.«

» Nu, dan zijt ge al zeer spoedig tevreden, vriendlief! Natuurlijk was het geen geluk, dat men hem zijn been afschoot. En toch weér wel. 't Is waarlijk jammer, dat ge hem nooit gevraagd hebt, waardoor hij zijn been verloren heeft; ge zoudt dan eene belangrijke geschiedenis vernomen hebben, waaruit voor u en mij zeker wat te leeren valt.«

» Heeft hij u die dan verhaald?«

» Zeker, 'k herinner 't mij nog best. 't Was in het hartje van December en erg koud. Vroeg in den morgen was ik uitgegaan, daar ik met den eersten trein naar Z. vertrekken wilde en ge weet: vroeger hadden we geen station; ik moest dus eerst naar P. loopen, om met den trein te kunnen gaan. 't Was nog schemerig buiten, toen ik reeds de laatste huizen

van het dorp achter mij had. Niemand had ik ontmoet en ik was er trotsch op, dat ik dien morgen van ons geheele dorp allerwaarschijnlijkst 't eerst uit de veëren was. Maar nauwelijks had ik den kant van het bosch bereikt, of — tip! tap! — klonk het op den hard bevroren grond. Dat kon niemand anders zijn dan Willem met de kruk en waarlijk, geen tien tellen later, of hij stond voor mij.

»Goeden morgen, jongeheer, al zoo vroeg op het pad?»

»Dat mag ik u wel vragen Willem. Wat doet gij nu voor dauw en dag in de koude?»

»Nu dat is gemakkelijk te raden, jongeheer, voor iemand, die mijn zak met dorre takjes ziet. Willem moet eerst in de kou, als hij het later op den dag wat warm hebben zal. Zie, ik durf het u wel zeggen, maar ge moet het niet verder brengen, want ik wil het niet gaarne voor iedereen weten. Ik ben het er nog maar niet eens meê, dat het heele dorp zeggen zou, dat ik zoo arm ben en daarom doe ik dit werkje maar 's morgens in de vroegte. Iedereen behoeft het niet te weten, hoe Willem aan zijn vuurtje komt.«

Hij was dicht bij mij gekomen en had de laatste woorden op vertrouwelyken toon, half fluisterend, tot mij gesproken.

»Ach, jongeheer!« vervolgde hij, terwijl ik zoo iets begon te bemerken van een traan, die hem langs de koude wangen gleed. »'t Is niet gemakkelijk, arm en behoeftig te zijn!«

»Dat is van de kou,« zeide hij, terwijl hij met de mouw van zijn jas langs zijne wangen streek, »de morgens worden frisch, jongeheer!«

Ik had diep medelijden met den ouden, gebrekkigen man, want ik gevoelde wel, dat het niet van de kou kwam, wat hij daar zoo verstolen van het gelaat wegpinkte. Ik had diep medelijden met hem en onwillekeurig zeide ik: »Was ik maar rijk, Willem, dan zoudt gij ook geen koude lijden!«

»Zeg dat niet, jongeheer! Zeg dat niet!« zeide hij. »Ach, gij weet niet, wat gij zegt, jongeheer! Willem heeft een been minder, maar hij heeft voor dat been heel wat onder-vinding meer en 'k weet het zeker, als ik u mijn leven vertelde, dan zoudt gij nooit meer zeggen: »was ik maar rijk!« Willem kent dat woord van nabij, jongeheer en daarom waarschuw ik u, want ik houd te veel van u, om«

Zijne trekken waren er zóó ernstig op geworden, dat ik mij niet gemakkelijk tegenover hem gevoelde. Daarbij mocht ik zooveel tijd niet verliezen, of ik zou den trein misloopen. Toch was ik nieuwsgierig naar de levensgeschiedenis van den ouden, kreupelen man, vooral nu ik begreep, dat ze merkwaardig moest zijn.

»Hoor eens, Willem!« zeide ik, »ik heb nu geen tijd meer, maar als ik van avond bijtijds terug ben, dan kom ik bij u. Wilt ge mij dan uwe geschiedenis wel eens verhalen?«

»Zeker!« antwoordde hij, »'t is goed voor jonge menschen, dat ze die kennen, maar onthoud dit al vast, jongeheer: »wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik.« Dat staat er niet vergeefs; Willem heeft het ondervonden.«

Ik trok mijn geldbeurs, drukte den ouden Willem een geldstukje in de hand en zeide hem vaarwel.

»God zegene u! Goede reis, jongeheer!« riep hij mij toe. Nadat ik een eindweegs geloopt had, zag ik nog eens om. Daar stond hij waarlijk nog op dezelfde plek en hij staarde mij na. Ik meende te zien, dat hij weêr met de mouw van zijn jas langs zijn kaken streek. 't Zal van de kou geweest zijn, maar waarom bleef hij daar ook staan? Ik wuifde hem met de hand nog een goedendag toe en ging voort. Maar 't was, of ik tot aan het station den ouden Willem bij mij had, of hij mij met zijne donkere oogen zóó doordringend aanstaarde en dan klonk het daarbinnen in mij: »in verzoeking en in den strik!«

Des avonds . . . , maar ik zie, dat ik nog wel wat meer van Willem met de kruk leeren kan. Immers ik weet nog niet eens, of ge lust hebt, naar mijn verhaal te luisteren en ik ben al zoo wat half weg.

»Nu, wat gaarne!«

Best, doch ik had u dat wel eerst kunnen vragen. Des avonds was ik te zes uur tehuis en om zeven uur was ik op het kamertje van Willem. 't Zag er wel armoedig, maar toch net uit, precies als de oude man zelve. Hij drukte mij hartelijk de hand bij het binnentreden en bood mij een stoel aan vlak bij den knappenden haard.

»k Heb wat bier medegebracht, Willem,« zeide ik, »en een goeden zak met tabak. Dien zullen we van avond niet leêg rooken. Nu, wat er overschiet is voor den verteller.«

'k Wist dat hij van eene pijp tabak hield en ook dat hij zich de weelde van rooken slechts dan veroorloofde, als hij ze ten geschenke kreeg.

»Ge zijt een goed mensch, jongeheer!« zeide hij. 't Was zoo'n stopwoordje van hem, waarbij ik zelden een glimlach onderdrukken kon. 'k Wist zelve maar al te wel, hoe 't met mijne goedheid stond.

»Voordeelige reis gehad?« vraagde hij belangstellend.

»Eene beste reis!« antwoordde ik, »maar rijk ben ik nog niet!«

»Dat behoeft niet!« zeide hij. »Ge wilt mij echter maar herinneren, wat ik u hedenmorgen beloofde. Nu, ik wil gaarne terstond beginnen, doch laat mij u even zeggen, dat ik u niet gewaarschuwd heb voor het rijk *zijn*, maar wel voor het rijk *willen worden*.«

»Ja, ja, dat heb ik begrepen,« antwoordde ik, bij mijzelf besluitende, dat de oude Willem toch zoo dom niet was, als waarvoor sommigen hem wel eens versleten hadden.

»Ik had godvreezende ouders,« zoo begon hij, »ouders, die mij reeds vroeg leerden, dat een mensch hier beneden nog iets anders noodig heeft dan voedsel en deksel. Nu dat was ik wel met vader eens. We verschilden echter zeer in opvatting, als het de vraag gold, wat er dan nog meer noodig was. Vader zeide mij dan uit zijn Bijbel voor: »vergadert u geene schatten op aarde, waar ze de mot en de roest verderft en waar de dieven doorgraven en stelen, maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft en waar de dieven niet doorgraven, noch stelen.« Daarover dacht ik anders. Mijn goede vader was een eenvoudig timmerman, die genoeg verdiende, om ons het noodige te verstrekken en ons een goede opvoeding te geven, maar meer kon er dan ook al niet overschieten. Zie, dat wilde mij nu maar half bevallen. De notaris woonde vlak naast ons, de dokter tegenover ons en ik kon mij maar niet anders wijs maken, dan dat zij en hunne kinderen verreweg gelukkiger waren, hoe schoon mijne goede vader en moeder er ook over spreken konden. Ik besloot hun de kunst eens af te kijken. Immers meer dan eens had ik hooren vertellen, dat de notaris, die een zoon eener arme weduwe was, het door krachtsinspanning zoover gebracht

had; welnu, wat hem mogelijk was, dat was voor mij ook te bereiken. Ik moest allereerst beginnen op de school te leeren, wat er te leeren viel en ik werkte zóó, dat ik ook den zoon van den notaris en den dokter achter mij liet. Dat streelde mij niet weinig en 't deed mij onaangenaam aan, dat mijne ouders zich minder verblijd toonden, toen de meester bij een bezoek, 't welk hij hun bracht, mijn ijver prees en mijne vorderingen vertelde. Vader zette een bedenkelijk gezicht, moeder loosde eenen diepen zucht en de meester begreep er niets van. Ik gevoelde, zooals ik zeide, al 't onaangename daarvan, want ik wist maar al te goed, waarom mijne inspanning hun zorg verwekte. Ik had mij meer dan eens tegenover mijn ouders uitgelaten, dat ik zoo gaarne wenschte rijk te worden en vaders blik was scherp genoeg, om te ontdekken dat deze begeerte alleen mij aanvuurde op school zoowel als tehuis. Eerst had de goede man mij gewaarschuwd. »Willem,« zoo sprak hij meermalen, »bid toch God, dat Hij dezen noodlottigen wensch uit uw hart neme. 'k Heb er nooit iets goeds van zien worden en, al was het dat niet, Zijn woord verzekert u, dat ge in verzoeking zult vallen en in den strik.« Ja, ja, dat stond er en dat maakte mij nu en dan ook wel eens bang, doch ik zou wel oppassen! Neen, hoor, op geen verkeerde wegen geld zoeken! Maar bidden, dat die begeerte uit mijn hart wijken mocht, dat was te veel van mij gevergd; daartoe had ik zelf dien wensch te lief.

De gevolgen lieten zich weldra door oogen, die verstandiger waren dan de mijne, opmerken. Als vader uit den Bijbel las des morgens en des avonds, als de meester Bijbelsche Geschiedenis vertelde, dwaalden mijne gedachten naar mijne sommen, of ik reisde ver heen, om in vreemde landen mijn fortuin te beproeven. Dit was vader niet ontgaan en ernstig wees hij er mij op, hoe ik nu reeds het Woord Gods begon te minachten en welke gevaren mij bedreigden, zoo ik toeliet, dat de zucht om rijk te worden mijn hart sloot voor Gods Woord. Doch die oude menschen zien ook alles zoo somber en zwart in; dat zou zoo'n vaart niet loopen. Als ik wilde, maar ik wilde niet, dat was 't em juist. Als ik maar, in mijn eigen hart geblikt had, dan zou ik reeds vele verwoestingen ontdekt hebben. Niet alleen toch

was dat hart ontoegankelijk voor Gods roepstem, maar ik miste ook het geluk der tevredenheid. Ofschoon ik wel zorgde, het niet te laten blijken, toch was 't mij in den grond van mijn hart onverschillig, al wat ik ontving. 't Was immers zooveel minder, dan wat ik wenschte te bezitten. Met dat weinige gelukkig te wezen, dat liet ik aan mijn jongere broeders en zusters over.

De tijd naderde, dat ik de school zou verlaten. Meer dan eens reeds had vader mij nu bedekt en dan openlijk gevraagd, wat ik toch worden wilde. Ik wist, dat hij het gaarne zou gezien hebben, zoo ik het timmermansvak gekozen had, maar daartoe had ik gansch geene lust. Was er dan eene andere werkzaamheid, die mij zoozeer toelachte? Ik geloof het niet. Eigenlijk was de gedachte mij onuitstaanbaar, dat ik niet als de rijken zonder werken leven kon. Rijk te zijn, dat was het eenige, waarnaar ik uitzag en nu moest de beste weg ingeslagen, om het zoo spoedig en zoo goed mogelijk te worden. Immers nu vader niet zoo rijk was als de dokter en de notaris, kon hij ons, kinderen, ook slecht mededeelen van hetgeen hijzelf niet bezat, maar daaruit bleek mij dan ook, dat ik niet op het timmeren gaan moest, om mijn wensch vervuld te zien. Ik had heen en weêr gedacht en was ten langen leste tot het besluit gekomen, dat de handel den gemakkelijksten en kortsten weg aanbood om rijk te worden. Spoedig was ik het dus met mijzelf eens, dat ik trachten zou in den handel te komen. Ik aarzelde echter, om vader mijn begeeren te kennen te geven, want ik begreep, dat deze mij weldra zou doorzien en den grond van mijn verlangen niet gunstig beoordeelen zou. Toch moest het er langzamerhand toekomen. Eene maand, vóór ik de school verlaten zou, riep vader mij tot zich op een oogenblik, dat hij met moeder alleen was.

»Willem,« zeide hij, »'t wordt nu tijd, dat ge besluit, wat ge straks zult gaan doen, als ge de school verlaten hebt. Uw ouders hebben u lang tijd gelaten om daarover te denken en 't zou mij niet verwonderen, of ge zult met uw antwoord wel gereed zijn.«

Een oogenblik gevoelde ik mij gansch niet op mijn gemak, doch ik had mij voorgenomen mijnen ouders te verbergen, wat daarbinnen in mij omging. Ik trachtte dus zoo kalm

mogelijk te zijn en antwoordde met het eenvoudigste gezicht ter wereld:

»Ik wenschte wel handelaar te worden, vader!«

»Handelaar!« riep vader verbaasd uit. »Handelaar! Jongen, hoe komt dat in u op? Weet ge wel, dat een handelaar geld moet hebben, als hij eene zaak beginnen zal en ik zal u dat nooit kunnen geven.«

»Dat behoef ik toch niet terstond te hebben, vader,« hernam ik. Vóór ik eene eigen zaak drijven kan, moet ik toch nog heel wat leeren van warenkennis en wat al niet. In dien tijd zal ik gelegenheid tot sparen hebben en ik zou niet weten, waarom ik dan niet even gelukkig zou kunnen zijn als anderen, die met niet begonnen en het tot iet brachten.«

»Hum,« peinsde vader en ik gevoelde, dat het hem onaangenaam aandeed, dat hij zijn oudsten zoon niet in zijne zaak zou mogen zien. Zijne teleurstelling was, dacht mij, op zijn gelaat te lezen. Waar ik mij echter in den laatsten tijd er aan gewend had, de wenken en raadgevingen mijner ouders, hunne vermaningen en berispingen in den wind te slaan, daar trok ik mij ook minder van vaders teleurstelling aan. Eenige jaren vroeger zou ik mijn goeden vader om den hals gevlogen zijn en tot hem gezegd hebben: »lieve vader, vergeef het mij, dat ik u zoo bedroefd heb!« doch nu hield ik mij goed. Ik staarde mijne ouders aan met het onnoozelste gezicht ter weteld en toen vader vroegde: »maar waarom wilt ge handelaar worden?« antwoordde ik eenvoudig: »och, ik heb er zoo'n lust in en daarin dan ook alleen.«

»Nu, jongen,« zeide vader en hij loosde eenen zwaren zucht. »Als ge daarin alleen lust hebt, zullen we trachten u in den handel te krijgen, maar zet uwe rekening niet op vader en moeder, want die zullen weinig of niets voor u kunnen zijn.«

Ik ging heen, terwijl ik mijn moeder met een lachend gelaat aanzag, alsof ik niets bemerkte had van mijne onrust en van hunne teleurstelling en in den grond van mijn hart verheugde ik mij, dat ik held genoeg was geweest om tegen het pijnlijk gevoel op te roeien, dat ik mijn vader en moeder verdriet deed. 't Was mijne eerste overwinning. Helaas, ware het ook mijne laatste geweest!

Vader volgde mij buiten de kamer en toen we alleen waren, legde hij de hand op mijn schouder, zag mij streng in het gelaat en zeide: »Willem, ik doorzie u en wil u niet ongewaarschuwd laten gaan, mijn jongen. Uw vader gevoelt, dat alleen de wensch om een rijk man te worden u tot deze keuze brengt. Willem! Willem! Ge haalt een strik over uwe eigen ziel, hoort ge het wel?»

Ik antwoordde niet. Vader ging straks weêr binnen en ik trachtte bij mijn schoolwerk vaders doordringenden blik te vergeten. Zes weken later was ik jongste bediende bij den kruidenier aan het eind van ons dorp en aanvankelijk had ik geen berouw over mijne keuze. Ik maakte snelle vorderingen en was spoedig goed op de hoogte met allerlei winkelartikelen. Ik trachtte van de knechts zooveel mogelijk te leeren en, daar ik niet alleen nauwgezet deed, al wat mijn meester mij te doen gaf, maar eenvoudig alles aanpakte, wat er te doen viel in den winkel en in het pakhuis en zoo vaak den wenschen van den meester voorkwam, had ik al ras diens hart gestolen. Hij sprak nu meer met mij en ik kwam veel te weten, wat men anders als bediende zoo maar niet verneemt. Weldra kreeg ik eenig salaris, aanvankelijk weinig, doch spoedig groeide het aardig aan. Natuurlijk moest ik hiervan een goed deel aan mijne ouders afstaan voor mijn onderhoud, doch ik mocht een aardig zakduitje voor mijzelf behouden. Nu had ik hiervan als kind altijd groote verwachtingen gehad. Als vader of moeder jarig waren, had ik meer dan eens bij mijzelf gezegd: »als ik zelf eens geld had, dan zou ik ze hiermede of daarmede verrassen!» en dan kon ik mij reeds verkneuteren in het vooruitzicht, dat ik toch eenmaal in staat zou zijn, hun bewijzen van dankbaarheid te geven voor hunne liefde en hunne zorg voor mij. Als ik van arme, ongelukkige menschen hoorde, dan vond ik het wreed en geldgierig, dat men hun niet een geheel onbezorgd leven verschafte en 't was onwillekeurig: »als ik eens geld verdien....!» Doch nu ging het eene kwartje voor het andere en de eene gulden na den anderen in mijn spaarpot en vader en moeder werden geluk gewenscht, als ze jarig waren. Mijn broers en zij zouden altijd later eens wat ontvangen en als ik armen of ongelukkigen ontmoette, wendde ik het hoofd om.

Dit alles ontging niet aan het scherpziend oog mijner ouders. Meermalen vermaanden zij mij en spraken met mij over de verharding mijns harten. Meermalen wees vader er mij op, hoe alleen de zegen des Heeren rijk maakt en dat tevredenheid grooter kapitaal is, dan zich in zilver of goud betalen laat. 't Was voor mij vergeefs. Zelfs werd ik ongeduldig, als ik zag, hoe langen tijd het nog duren moest, eer mijn wensch vervuld zou worden en ik zon op allerlei middelen om te sparen en te verdienen. 't Eenige, waarop ik nog besparen kon, was gauw gevonden. Ik zou voortaan ook mijn kerkgeld behouden. Ik kon de hand in den buidel steken en »Dief!« klonk het daarbinnen. »Ge steelt van God en de armen!« Maar, dat was immers dwaasheid, want als ik eenmaal rijk was, zou ik tienmaal zooveel geven. Ja, in mijne dwaasheid knielde ik op een Zaterdagavond, terwijl ik weêr niet al te gerust was over mijn naderenden kerkgang, voor mijn ledikant neder en riep luide: »Heer, als Gij mij rijk laat worden, zal ik voor elken cent, die ik nu aan de armen en de kerk uitspaar, een gulden geven!«

Sparen was goed, maar het hielp weinig. Meermalen kwam daar eene booze gedachte bij mij op, wanneer ik mij alleen bevond in den winkel of op het kantoor van mijn meester. Daar lag veel, veel geld en ik kon immers met één greep tienmaal meer nemen, dan men mij voor een gansche maand van harden arbeid geven zou. Nog dank ik God, dat Hij mij toen weêrhiield, mijne handen naar het eigendom van anderen uit te strekken. De vrees, dat men mij ontdekken en dat ik met de politie kennis maken zou, was mij te machtig. Zoo is aan mijne ouders althans het verdriet bespaard, in hun zoon een dief te zien. Intusschen had de booze vijand der zielen mij reeds ver genoeg in den strik gebracht. Ondanks de waarschuwingen mijner goede ouders had ik mij aan mijne booze begeerlijkheid overgegeven en deze had macht over mij.

Vader stierf plotseling aan een hevige ziekte. De menschen zeiden, dat moeder hem wel niet lang overleven zou en de menschen hadden wel gezien. Een half jaar later volgde zij vader na en wij, kinderen, waren weezen. Mijne broeders en zusters werden in een weeshuis geplaatst; mij rekende

men in staat, het eigen brood te verdienen. De voogden spraken met mijn meester, om hem te bewegen, mij geheel bij zich te nemen en voor mijn onderhoud te zorgen. De man had daartoe geene gelegenheid en er werd nu naar een anderen meester voor mij omgezien. Weldra was deze gevonden en ik vertrok eenige weken later naar een dorp, ongeveer een half uur van de grenzen gelegen, maar ver genoeg van het onze verwijderd, om mij weldra alles en allen te doen vergeten, die ik daar achtergelaten had. Aan één ding slechts dacht ik. Nu was ik in de gelegenheid om mijn doel te bereiken. Hier behoefde ik niemand te ontzien en daarom was mij de verplaatsing welkom.

Ook in mijne nieuwe betrekking ging het opperbest. Mijn patroon gevoelde zich gelukkig, zulk een ijverigen en trouwen knecht gevonden te hebben. De man bemerkte niet, dat ik niet hem, maar mijzelf diende, doch ik wist het des te beter en ik zag vrucht op mijn streven: welhaast verhoogde hij mijn loon. Ik zorgde niets uit te geven aan onnoodige dingen. Daarom nam ik aan geenerlei uitspanning deel, waarin jongelieden van mijn leeftijd genoegen vonden. Zoo scheen het, of ik daartoe minder lust had en men begon mij te beschouwen als een stillen, oppassenden jonkman, wien men gerust vertrouwen schenken mocht. Ik zag dit niet ongaarne; immers al waren de lieden van het dorp mij minder bekend, ik wilde toch niet gaarne bij hen te boek staan voor hetgeen ik werkelijk was. Wel trachtte ik mijn kwaad met andere namen te noemen, om daardoor mijn geweten te bevredigen, doch, wat ik ook beproefde, er bleef ook voor mijzelf te groot onderscheid tusschen gierigheid en spaarzaamheid, tusschen de zucht om rijk te worden en den afkeer van verkwisting, tusschen het kwaad te vlieden en zich een slaaf te maken van het booze.

Drie jaren bleef ik bij mijn patroon. Toen besloot ik zelf mijn geluk te beproeven. Ik had genoeg overgegaard, om een mars te koopen en ze met de noodige koopwaar te vullen. Ik nam dus afscheid van mijn meester en begon als reizend koopman mijn waar op de dorpen aan te prijzen. Nadat de eerste moeilijkheden een weinig overwonnen waren, ging mijn handel boven verwachting goed. De lieden mochten mij gaarne en mijne zaken breidden zich hoe langer

zoo meer uit. Ik kon weldra op deze wijze niet meer voortgaan en was genoodzaakt, mij als winkelier te vestigen en iemand in mijn dienst te nemen, om mijn handel in de omliggende plaatsen te behartigen. Ge ziet, tot hiertoe ging ik steeds vooruit. Toch had het God behaagd mij te toonen, dat mijn hart steeds dieper in de ellende verzonk, naarmate ik hooger steeg. Hoe meer ik meende mijn wenschen in vervulling te zien gaan, des te vaster smeedde de booze vijand der zielen mij in zijne banden. Ik had te veel over mijne zaken te denken, om nog tijd over te houden, mij met hoogere dingen bezig te houden. Ik leefde, in een woord, zonder God of gebod en, wanneer de gedachte aan vader en moeder in mij oprees en hoe zij mij vermaand hadden, mijn Bijbel in eere te houden, zie, dan trachtte ik mij diets te maken, dat zij goed praten hadden. Immers vader had betrekkelijk veel rustiger leven dan ik en kon den tijd vinden voor Bijbel lezen en gebed. Of wel, ik meende, dat mijne opvoeding wel wat dweperig geweest was en dat zulke zaken nu niet precies noodig waren, om eerlijk door de wereld te komen. Doch liefst drong ik de gedachte aan mijne ouders en mijne broeders en zusters maar weg; immers de herinnering beschuldigde mij, dat ik leefde, alsof ik alleen stond in de wereld en geen broeder of zuster meer had.

't Was op een schemcravond in de maand November, — 'k herinner 't mij nog, alsof het gisteren gebeurd was, — dat er een vreemd man in den winkel kwam. Ik was alleen en begaf mij dus zelf naar voren om hem te helpen. De man had een zeer ongunstig voorkomen, ja, ik weet nog best, hoe ik waarlijk angst gevoelde, terwijl hij tegenover mij stond. Hij wenschte verscheidene artikelen te koopen. Onder het gerced maken van een en ander bekroop mij wel de wensch om hem nog eens goed op te nemen, doch 't was, of ik gevoelde, dat hij op zijne beurt mij aanzag en daarom deed ik slechts, alsof ik alleen oogen had voor schaal en gewicht. Ik beproefde over het weder te praten, doch hij antwoordde slechts met een hum,« en ik begreep daaruit, dat hij liever geen winkelpraatjes voerde. Eindelijk had hij het gevraagde en betaalde hij mij.

«Zijt gij altijd om dezen tijd alleen in den winkel, koopman?» vroegde de lomperd.

„Niet altijd!“ zeide ik voorzichtig, daar ik kwaad bij hem vermoedde. Ik zag hem nu aan, om te toonen, dat ik geene vreeze voor hem koesterde. Zijne kleine, scherpe oogen waren strak op mijn gelaat gericht, als wilde hij mij met zijne blikken doordringen. Zijne korte, sluike haren hingen over zijn voorhoofd en gaven aan zijn gelaat nog meer uitdrukking van gluiperigheid. Alles in dien man wekte mijne afschuw op. Hij scheen het niet te bemerken, of hield zich althans zoo.

„Welnu, dat is niets. Indien gij maar altijd zelf helpt, dan kunt gij een goed klant in mij hebben“ zeide hij.

„Een goed klant is niet te versmaden,“ hernam ik. „Daarvoor doet men heel wat. Als het dus eenigszins mogelijk is, zal ik het doen.“

„En als ge er niet zijt, ga ik weg, zooals ik gekomen ben, koopman,“ antwoordde hij kortaf.

Bij zijn heengaan stak hij mij de hand toe. Ik durfde ze niet weigeren, doch een vreemd gevoel maakte zich van mij meester, toen hij mijne hand drukte en mij daarbij met een zonderlingen glimlach aankeek. Ik was blijde, toen hij den winkel verliet en oogde hem na, zoolang de schemering mij toeliet, hem met mijne blikken te volgen. Ik zag, hoe hij zijn waren in zijn blauwen kiel verborg en zijn bonten muts diep in zijne oogen sloeg, als wilde hij zich onkenbaar maken. Kortom, die man beviel mij niet en nieuwe angst overviel mij bij de gedachte, dat hij dikwijls wederkeeren zou. Maar indien hij dan altijd zooveel kocht als nu, mocht ik hem toch onder de goede klanten rekenen dat zegt toch wat. Wie zou zich voor een goeden klant niet wat getroosten en bovendien, was het mijne zaak, wie de man was en wat hij deed? Met mij kon hij toeh niets doen, tenzij ik het wilde. Zoo dacht ik. Ik had gansch en al vergeten, dat God alleen mij bewaren kon voor het kwaad en dat ik diep, diep ongelukkig worden zou, zoo Hij mij slechts een oogenblik aan mijzelf overliet. Weldra zou ik op recht gevoelige wijze daaraan herinnerd worden.

De vreemde keerde terug en vervolgde zijn bezoeken om de drie of vier dagen. In den eersten tijd gebeurde het meermalen, dat hij ook mijn bediende in den winkel aantrof. Ik zag, dat hem dit gansch niet beviel en, daar hij mij al

meer een niet te versmaden klant bleek, trachtte ik zooveel mogelijk alleen te zijn tegen den tijd, waarop ik kon veronderstellen, dat hij komen zou. Langzamerhand scheen ik zijn vertrouwen te winnen en op zekeren avond verhaalde hij mij, dat hij ook aan den handel deed.

»Maar« voegde hij er met een spotachtigen glimlach bij, »ik verdien er meer mede dan gij. 'k Zou wel wijzer zijn, om het land het geld te laten verdienen, dat ikzelf in den zak steken kan. Jongen, ge moest u bij ons aansluiten, dan kondt ge uwe waren zelf mede binnenbrengen. Ge zoudt uwe goederen natuurlijk veel goedkooper geven, omdat ge geen inkomende rechten betaaldet en ge zoudt eens zien, hoe dat klanten trekken zou. Wat kan het hun schelen, hoe gij het hun levert, als ge maar goedkoop zijt.«

»Ja,« zeide ik »ge moet maar durven!«

»Durven!« hernam hij op verachtelijken toon, »durven! Waarom niet durven? Ge weet toch, dat die anderhalve man kommiezen, welke zich op de grenzen bevinden, ons liefst voorbij laten gaan, als ze eerst hunne oogen gesloten hebben en wij maken wel, dat wij ze bijtijds sluiten.«

Kortom, hij stelde mij het smokkelaarshandwerk van de aangenaamste en meest aannemelijke zijde voor. Ik beloofde, er over te zullen denken.

»'t Is alleen in uw belang, dat ik spreek,« zeide hij, »denk er, wat mij betreft, zes jaar over!«

't Ware te wenschen geweest, dat ik er zes jaren over gedacht had, eer ik er mede begon en dat ik er nooit aan begonnen was. Ik had van dat oogenblik af weinig rust. Des daags peinsde ik er voortdurend over en 's nachts droomde ik er van. Mijn verstand zeide mij, dat smokkelen een gevaarlijk ambacht was, mijn geweten zeide nog luider, dat het niet deugde, maar . . . ik had van zoo menigeen hooren zeggen, dat hij door smokkelen rijk geworden was en, als ik er dat door bereiken kon, welnu, daar kon wel wat gevaar voor doorgemaakt worden. Deugen, neen, deugen deed het zeker niet, maar er was zooveel en er waren er zoovelen, die niet deugden. Wel was het mij, als waagde ik het laatste, als zou God mij zeker tegenkomen op dezen weg, doch dan maakte ik mijzelf weder wijs, dat ik kinderachtig was en dat God toch waarlijk te groot was, om

op zulke geringe menschen neêr te zien. Kortom, mijn besluit was genomen.

Op een Zaterdagavond keerde de man weder. Mijn hart klopte hoorbaar, toen hij binnentrad, maar ik vermande mij en besloot bij mijn plan te blijven. Hij had zijne zaken gedaan en ik noodigde hem in mijn kamer, waar ik hem op bier onthaalde, zooals ik den laatsten tijd gewoon was.

»Ge moest mij een flink glas brandewijn geven!« zeide hij, onbeschaamd genoeg. Ik had echter den moed niet, hem te weigeren en daarbij wenschte ik hem in goede stemming te houden. 't Was, of hij het bemerkte, want hij scheen onverschilliger dan ooit, doch ik liet mij niet afschrikken.

»Ik ben besloten, het te wagen,« zoo begon ik, toen we rustig gezeten waren.

»Wat?« vroegde hij koeltjes.

»Ik doe met u mede,« antwoordde ik.

»Zoo, jongen, maar dat gaat zoo niet. Ge begrijpt, dat we ons niet door ieder in de kaart laten kijken en, wie ons vertrouwen hebben wil, moet het verdienen.«

Ik verwenschte mijzelf, want ik gevoelde, dat ik mij geheel en al in de macht van dezen man gesteld had. Toch besloot ik voort te gaan en vroegde hem, wat hij dan wenschte.

»Ja,« zeide hij, »ge begrijpt, toen ik mij aan u bekend maakte en u aanraadde, uw belang op denzelfden weg te zoeken, als waarop wij het onze trachten te bevorderen, had ik daarmede natuurlijk ons eigen voordeel evenzeer op het oog. Wij denken u veel toe te vertrouwen, doch ge moet ons eerst toonen, dat ge wat durft, als het er op aankomt.«

»En wat zal dat wezen?« vroegde ik.

»Ge trekt mijn kiel aan en maakt u voorts zoo onkenbaar, als u maar mogelijk is. Deze blazen met spiritus, verbergt ge in uwe kleederen, waar ge maar kunt en ge brengt ze naar »het Roode Hert« over de grenzen. Gij kent den binnenweg en dien volgt ge. Mocht ge onraad bemerken, dan zet ge het op een loopen en zoekt u te redden, of ziet ge daartoe geen kans, dan tracht ge u van de blazen ongemerkt te ontdoen.«

»Moet ik dat alleen wagen?« vroegde ik.

»'t Is uw vuurproef,« antwoordde hij, boosaardig glimlachende, »en bovendien, gelooft alleen nog minder gevaar.«

»Maar wanneer moet dat gebeuren?« vroegde ik weder en ik begon waarlijk lust te krijgen in het avontuurlijke van de zaak.

De man zag mij met een vorschenden blik aan. Ik geloof, dat hij meende, het ijzer te moeten smeden, nu het heet was. Morgen zou ik misschien berouw hebben over mijn besluit.

»Wanneer?« zeide hij. »Wel, nu, nu, van avond nog!«

Een half uur later stapte ik met den man mijne woning uit en sloot de deur achter ons toe. Toen we aan den kruisweg kwamen, namen wij afscheid en ik ging mijns weegs. Mijn eerste tocht moedigde mij zeer aan, om op mijn boozen weg voort te gaan. Wel deed het minste geritsel mij huiveren, wel zag ik telkens schichtig om, of ik ook achtervolgd werd, doch straks leverde ik mijn smokkelwaar af bij de aangeduide woning. Men noodigde mij binnen. Een gevoel van afgrijzen maakte zich van mij meester, toen ik een zaal achter de gelagkamer binnentrad. Daar zat een troep ruwe mannen bijeen, drinkende en rookende, vloekende en tierende. Zij stonden op, toen ik binnengeleid werd, omringden mij, wenschten mij geluk en boden mij hun bedwelmenden drank aan en ik . . . hoe zou ik weigeren?

Geen drie weken later, of ik was hun vriend en vertrouweling en, wat mijn geweten en mijn verstand ook nu en dan nog mochten willen inbrengen tegen mijne nieuwe vrienden hierin hadden de menschen gelijk gehad: men kon zich veel gauwer rijk smokkelen dan rijk arbeiden.

Als het tenminste zóó bleef gaan!

Doch zoo zou het niet blijven.

't Was wel waar, dat de smokkelaars door eigen belang gedreven, getracht hadden, mij voor hun zaak te winnen. Welhaast vereerde men mij met meer vertrouwen, dan mij lief was. Daar ik niet ver van de grenzen woonde, vond men alras de schuur bij mijn winkel een geschikte bergplaats voor de smokkelwaar. Daardoor kreeg ik zooveel bezoek, dat ik nu eens vreesde, dat mijn knecht lont ruiken, dan weder, dat de dorpelingen kwade vermoedens opvatten

zouden. Maar geld verdiende ik, veel geld. Ja, mijne nieuwe vrienden waren slim genoeg, mij nog een zeker deel van hun winst af te staan voor het bewaren der goederen.

Terwijl wij meenden, dat ons nachtelijk handwerk verborgen bleef voor de oogen der regeering, of dat men vreesde tegen onze getalssterkte niet opgewassen te zijn, had juist de overheid hare maatregelen genomen om de snelle en ontzettende uitbreiding van onzen bedriegelijken handel met geweld te keer te gaan en zoo mogelijk het kwaad geheel te stuiten. Zij had intusschen in alle stille hare voorzorgen genomen, om de gansche bende gezamenlijk in handen te krijgen. In de naaste dorpen had zij tal van gewapende mannen gezonden, onder het voorwendsel, dat zij daar militaire oefeningen zouden houden. Niemand giste eene ontdekking en toch, straks liepen allen in den strik.

Op zekeren avond zou de gansche bende gezamenlijk over de grenzen trekken, ten einde een grooten voorraad koopwaar naar buiten te brengen. Om geen opzien te wekken, zouden we echter bij kleine troepjes gelijk over de grenzen trekken, op verschillende punten. Mocht een gedeelte van ons last krijgen van de kommiezen, wier aantal in de laatste weken onopgemerkt versterkt geworden was, dan zou een schel fluitje de anderen naar het bedreigde punt lokken en, als de kommiezen de gansche bende gezamenlijk tegenover zich zagen, zou hun de lust wel vergaan, om tegen ons stand te houden. 't Was alles wel overlegd, doch ons gansche plan zou op misrekening en op ons verderf nederkomen. Nauwelijks was ik met drie anderen aan de grenzen gekomen, of de kommiezen traden op ons toe en geboden ons, stand te houden. Niet minder dan een zestal stond tegenover ons en we begrepen, dat alle verweer dwaasheid zijn zou. Eén onzer floot en in een ommezien snelden onze makkers bij troepen toe. Maar wie er weken, de kommiezen hielden stand. Eén hunner trok een revolver en loste een schot in de lucht. Wij wisten niet, wat dit beduidde, maar dachten er weinig goeds van. We trokken onze wapenen en bereidden ons op ernstig verweer. »Verraad!« klonk het op eenmaal uit ons midden. We blikten hier en daar: overal zagen we in het maanlicht soldaten in gesloten gelederen op ons aanrukken. Nu was goede raad duur.

De wapenen werden door de meesten onzer weggeworpen, allen sloegen op de vlucht. Velen werden gegrepen : anderen verzwaarden hunne schuld, door zich eerst wanhopig tegen hunne aanvallers te verdedigen, alvorens zij zich overgaven. Ik meende reeds aan het gevaar ontsnapt te zijn, toen eene kromming in den weg mij weder in het gezicht mijner vervolgers bracht. Dáár knalde een schot. Ik duizelde en viel neder. Nauwelijks gevoelde ik, dat mijn been gewond was, of ik verloor mijn bewustzijn.

Den volgenden morgen, toen ik ontwaakte, bemerkte ik, dat men mij op een draagbaar vervoerde. Ik was echter zoo zwak door het bloedverlies, dat ik torstond weder onbewust van mijn toestand was. Weken lang werd ik verpleegd in het gasthuis der naastbijgelegen stad. Hevige wondkoortsen brachten mij aan den rand van het graf. Wat er gedurende die dagen in mij omging; zal ik u niet beschrijven: dat blijven zaken tusschen God en mijn hart. Zooveel wil ik u wel zeggen: ik had leeren verstaan, dat hij, die rijk wil worden, in verzoeking valt en in den strik.

Doch hiermede stelde de arm der gerechtigheid zich geenszins tevreden. Men had slechts gewacht op mijne herstelling, om mij voor het gerecht te voeren. Nauwelijks gevoelde ik mij weder eenigermate aangesterkt, of ik moest voor de rechters verschijnen. Helaas, wat kon ik inbrengen tegen de zware beschuldiging, welke op mij rustte. Ik had smokkelhandel gedreven en gewapend verzet gepleegd tegen beambten der overheid. Bij het eigen verwijt voegde zich een nieuwe kwelling. De man, die mij het eerst had overgehaald, om zijn bedriegelijk handwerk te deelen, trachtte mijn schuld zooveel mogelijk te verzwaren in de oogen der rechters. Doch, zoo is de vriendschap der boozen. Een zware straf werd tegen mij geëischt, waarschijnlijk ook omdat de overheid een afschrikwekkend voorbeeld stellen wilde. Ik zocht op allerlei wegen vermindering van straf te verkrijgen, doch mijne pogingen haatten niets.

Zoo sleepte ik mij op mijn kruk voort naar het gevangenhuis, tusschen de gerechtsdienaars in en beladen met mijne schande, een levende waarschuwing voor hen, die hun eigen wegen volgen en God niet ontzien. Mijne winkelartikelen waren reeds door het gerecht in beslag genomen ter dak-

king van onkosten, zoodat ik mij althans over aardse goederen niet meer had te bekommeren: ik bezat niets meer, zelfs mijne vrijheid niet.

Drie jaren bleef ik gevangen. De leeraar, die ons van tijd tot tijd bezocht, wist mijn vertrouwen te winnen. Ik deelde hem mijne geschiedenis mede en verzweeg hem niets. Hij stelde hoe langer zoo meer belang in mijn lot, temeer, toen hij van mijne bewakers voortdurend goede berichten aangaande mijn gedrag en mijne werkzaamheid ontving. Eerst wist hij mij een beter verblijf, daarna meerdere vrijheid te bezorgen, maar vooral waren zijn voortdurende bezoeken en zijn hartelijke toespraken mij tot troost en opbeuring. Ruim twee en een half jaar had ik in den kerker doorgebracht, toen de cipier mij op zekeren morgen berichtte, dat de goede man plotseling overleden was. Ik betreurde hem, als ware hij mijn eigen vader geweest en waarlijk, hij verdiende mijne rouw. Welhaast toch bleek het mij, dat hij ook in zijne laatste oogenblikken nog aan mij gedacht had. Ongeveer zes weken later werd mij medegedeeld, dat men op mijn verzoek bij de regeering aangedrongen had op inkorting van mijn straftijd. Men vreesde echter, dat het verzoek van de hand zou gewezen worden wijl de overheid nog steeds handen vol werks had met de smokkelaars. Ik durfde mij dus niet verblijden, ook al was ik dankbaar gestemd jegens mijn weldoener. Het duurde dan ook zeer lang, eer ik iets vernam. Eindelijk, 't was op een helderen Julidag, werd mij gelast, mij in de kamer van den directeur te begeven. Deze ontving mij met een vriendelijk gelaat en reikte mij een stuk ter lezing over. Tranen van stille blijdschap bevochtigden het papier, waarin de regeering beval, mij de vrijheid weêr te geven.

»'k Wensch u van harte geluk,« zeide de directeur, toen ik hem het stuk wedergaf. »Ieder onzer gunde u van harte de vrijheid; ge hebt ze door uw gedrag verdiend en ik houd mij overtuigd, dat gij ze niet weder misbruiken zult.«

»'k Hoop, dat God mij daarvoor beware!« antwoordde ik, maar toen ik in de eenzaamheid was, boog ik mijne knieën en dankte Hem, die niet met mij naar verdienste handelde, doch in genade op mij had neêrgezien,

Drie dagen later sloten zich de deuren van den kerker

achter mij: ik was vrij. Ik had een weinig geld overgehouden van mijn arbeid en had mij van andere kleederen voorzien. Voor het overige nam ik plaats in de diligence naar S. Waarom daarheen? Ik wist het zelf niet, doch ik wenschte de plaats mijner schande te ontvluchten en in eene plaats, waar ik onbekend was, meende ik te eer aan werk te zullen komen. Voor den handel had ik een schrik gekregen. Doch hoe ik zocht en mijne diensten aanbood, niemand scheen mij te kunnen gebruiken. Zoo was dan goede raad duur. Mijne teerpenningen verminderden en ik besloot, voor het weinige, dat mij over was, teenen te koopen en een kamer te huren. Weldra zag ik echter, dat men te S... geen gebrek aan mandenmakers had en ik begaf mij hierheen. 't Is nu tien jaren geleden, dat ik mij hier vestigde en dankbaar moet ik erkennen, dat God het mij aan niets heeft laten ontbreken. Rijkdom bleef ver van mij; menigeen zou misschien meenen, dat ik het maar armoedig heb. Doch ik gevoel mij gelukkig en ik weet, dat mijn hart zijne zwakke zijde heeft: zou ik dan Gods liefde en genade over mij niet erkennen, daar Hij mij voor nieuwe verzoeking bewaart? Broodsgebrek heb ik nimmer gekend.*

Willem hield op en scheen zijn verhaal geëindigd te hebben. Ik was echter nog niet tevreden en waagde hem te vragen:

»Hebt ge nimmer iets van uwe broeders en zusters vernomen?»

«Ja,» zeide hij, »eenmaal heb ik mijn jonsten broeder ontmoet. 't Was een der gelukkigste dagen mijns levens. Ik wist, dat God mij mijne schuld vergeven had en niet alleen die schuld, waarvoor ik door den rechter was gestraft, maar al de zonden, die ik mijn levenlang bedreven had. Toch durfde ik de oogen voor de menschen niet opheffen en de gedachte kwelde mij vaak, dat ik schande gebracht had over de nagedachtenis mijns vaders en schande over mijne familie.

Vaak verlangde ik mijn broeders en zusters weêr te zien en ook hun te vragen: »vergeeft mij, zooals God mij vergeven heeft!» Dan nam ik mij voor hen op te zoeken, want ik wist in de verste verte niet, waar zij zich ophielden en van hunne lotgevallen had ik niets meer vernomen. Doch indien zij mij eens terugstieten! Indien zij mij hunne deur

wezen! Zie, die gedachte kon ik niet dragen en toch, indien zij zoo handelden, ik had dit verdiend. Zoo gaat het altijd: God kan en wil onze zonden om Christus' wil ons vergeven, doch wij dragen in onszelf de gevolgen onzer verkeerdheden in dit leven.

Op zekeren dag, 't zal nu ongeveer vijf jaren geleden zijn, zat ik daar bij de deur een ouden mand te kalefateren. 't Was een warme Julidag en ik had de deur opengezet, om de warme lucht uit mijn vertrek voor frissche lucht van buiten te verruilen. Daar naderde mij een vreemdeling, die op zijne reis ons dorp doortrok. Hij vraagde mij, welke der vier wegen, die zich een eind voorbij mijne woning kruisten, naar T. geleidde. Ik wees hem den weg aan, doch in stede van mij te danken en zijns weegs te gaan, bleef de vreemdeling staan en staarde mij strak in het gelaat. Eene gedachte scheen hem te treffen.

»Zijt gij niet Willem van Straaten?»

»Die ben ik!» antwoordde ik.

»En kent gij mij dan niet? Diederik, uw broeder?»

Ik ontroerde. In plaats van mij verblijd te gevoelen, dat ik eindelijk iemand uit onze ouderlijke woning ontmoeten mocht, schaamde ik mij diep.

»Wilt gij mij dan nog kennen, Diederik?» vraagde ik.
»Ik heb schande gebracht over u allen en over de graven onzer ouders.«

»Dat moge God u vergeven, Willem, gelijk ik het u vergeven heb,« antwoordde hij.

»God heeft mij mijne schuld om Christus' wil kwijt gescholden,« hernam ik, »en zwaar, zeer zwaar heb ik ze geboet.«

»Laat ons dan over die zaken niet meer spreken!» zeide hij. »De herinnering is geen van ons beiden aangenaam.«

Ik noodigde hem binnen en bood hem een sober maal aan van mijne armoede. Terwijl hij zich van de verre wandeling, welke hij dien dag achter den rug had, een weinig verkwikte, verhaalde hij mij, dat wij beiden de eenige overgeblevenen waren van onze familie. Mijne andere broeder en mijne beide zusters waren gestorven. Hij was gehuwd en had een paar kinderen, voor wie God hem genoeg verdienen liet, om hun te geven, wat ze noodig hadden en

nog over te houden. Steeds was hij aan de stervenssponde, wanneer daar een broeder of zuster gereed stond, de aarde te verlaten. Telkenmale was er over mij gesproken en allen hadden mij in hun hart reeds lang vergiffenis geschonken. Ach, hoe gaarne had ik het uit hun eigen mond vernomen! Helaas, het was mijn eigen schuld, dat ik het niet vernomen had.

Toen kwam de beurt aan mij, om te verhalen, hoe het mij gegaan was, sedert ik de gevangenis verlaten had. Toen mijn goede broeder opmerkte, dat ik hier maar een sober stuk brood had, stelde hij mij voor, met hem naar B. te gaan. Ik zou daar zeker meer verdienen en voor het overige, God had hem genoeg gegeven, om mij te ondersteunen. Zijn aanbod was gul, doch ik meende het te moeten afslaan. Hier was ik bekend en daarbij onafhankelijk van de menschen. Ginds, indien ik eens geen of weinig werk kreeg, zou ik hem tot last zijn.

Intusschen nam ik gaarne zijne uitnoodiging aan, om eenige dagen bij hem door te brengen. Toen ik hem daar te midden van zijn gezin zag en het stille geluk van zijn huiselijken kring opmerkte, kon ik de gedachte niet onderdrukken, dat ik ook zoo gelukkig had kunnen zijn, indien ik maar tevreden geweest was met hetgeen God mij geschonken had: doch ik had niet gewild. Zijne kinderen, die daar aan ooms schoot speelden, had ik wel gaarne willen toeroepen: »lieve kinderen, zoekt toch nooit uw geluk in het aardse goed, dat gij niet bezit. Wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik!« Maar zij waren nog te jong om mij te begrijpen. Gij jonge vriend, gij hebt uwe jaren en nu gij mijne geschiedenis weet, kunt gij zelf oordeelen, of ik dezen morgen, toen ik u op den weg ontmoette, verstandige woorden tot u sprak. Ik heb mij vast voorgenomen, om ieder jong mensch, dat ik dezen weg zie opgaan, met alle kracht te waarschuwen. Mijne levensgeschiedenis brengt geene eer over mij, doch ik wil ze niet verzwijgen, waar ik jonge menschen daarmede bewijzen kan, dat het waarheid is, wat de Bijbel zegt: »Wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik.«

»En ik dank u, Willem, dat ge ze mij hebt willen mededeelen. Ik zal mij wachten, denzelfden weg op te gaan, want

waarom zou het met mij beter afloopen? Ik ben niets beter dan gij.«

»Indien gij dat gevoelt, mijn vriend, vertrouw dan niet op uzelf. Al onze goede voornemens loopen op teleurstelling uit, als we onze hulp niet zoeken bij den Heer. Bid hem, dat Hij u een hart schenke, dat niet in aardsche schatten, maar in Hem zijn hoogste goed zoekt. Dan zal het u gaan als mij. Ge zult ook zelf weldra deze dingen als niets achten en u tevreden met en dankbaar gevoelen voor het goede, dat God u onverdiend schenkt. Maar ge zult rijk, overrijk worden in Hem en uwe schatten niet willen ruilen ook met den grootsten rijkard, die God niet kent.«

Toen zeide ik met mijne lippen: »ja!« Later heb ik ook met het hart leeren erkennen, dat Willem met de kruk gelijk had. 'k Heb echter die les niet geleerd, zonder eerst schade te lijden, omdat ik ze niet had opgevolgd. Daarom vond ik het goed, mijn jeugdigen lezer toe te roepen:

Leer van Willem met de kruk: »Wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik!«
